

В. „Република“
излиза всѣка Сѣбота

Абонамента на „Република“ е въ прѣдплата.

За България:

за 3 мѣсеца 1.50 лева
„ 6 „ 2.50 „
„ 1 година 5 „

За Странство:

за 6 мѣсеца 4 лева
„ 1 година 7.50 „

Абонирането става на право въ администрацията и при всички телегр.-пош. станции или при мѣстнитѣ настоятели и се смѣта винаги отъ началото на мѣсеца.

Неплатени писма не се приематъ.

Рѣкописи не се връщатъ.

Единъ брой 10 ст.

РЕПУБЛИКА

ОРГАНЪ НА БЪЛГАРСКИТЪ РЕПУБЛИКАНЦИ

LA RÉPUBLIQUE

Organe des républicains bulgares

Обявления се приематъ

За единъ редъ гармондъ на IV стр. 15 ст. за пръвъ пътъ и по 10 ст. на всѣки послѣдующи.

За обявленията на I стр. — съ особно ст. о разумѣние

Сждеб. пристави плащатъ по 2 ст. на дума.

Всичко, що се отнася до редакцията и администрацията се испраша на адресъ: Редакция в. „Република“ — Сливенъ.

Порѣчки, неприслужени съ стойността имъ, оставатъ безъ внимание.

Единъ брой 10 ст.

* **Всичко за народа и всичко чрѣзъ народа** *

Сливенъ, 23 Януари 1900 г.

Като имаше да се разглеждатъ дѣ да е си текущи въпроси, ний до сега не се спрѣхме по-обстоятелствено върху важния въпросъ за въвеждането на републиката у насъ. Сега въ нѣколко статии наредъ ний ще разгледаме дали нашиятъ народъ е узрѣлъ за републиканско управление и какво трѣбва да бѣде то, за да функционира правилно и да не бѣде подхвърлена страната подъ авантюритѣ на нѣкой властолюбецъ.

Като махнемъ назадничавитѣ хора, които се възхищаватъ отъ монархитѣ и монарситѣ и които не се чувствуватъ добрѣ, ако не усѣшатъ върху гърба си ботуша на нѣкой неотговоренъ властелинъ, почти всички у насъ гледатъ съ възхищение на републиканството; но, ако не всички сж републиканци, то е, защото не всички намиратъ, че народътъ е узрѣлъ за републиканско управление, или че ще бѣде по-добрѣ гарантиранъ противъ домогванията на разни властолюбци. Ето за какво мнозина, безъ да бждатъ по принципъ противъ републиканството, сж противъ или поне не сж за републиканството у насъ за сега. Нека видимъ доколко иматъ тѣ основание да вѣрватъ така.

Не ще съмнѣние, политическото съзнание на народа е главното условие за правилното функциониране на управления, които почиватъ върху принципа на народния суверенитетъ. Никакви писани гаранции нѣма да го опазятъ, ако гражданитѣ не умѣятъ да защищаватъ правата си, даже и съ сила, противъ похитителитѣ имъ. Ролята на политическото съзнание на народа е очевидна, та не може и споръ да има върху необходимостта отъ него при едно републиканско управление. Ето защо, ний, като проповѣдаме въвеждането на това послѣдното, сжщеврѣмено будимъ и освѣтляваме политическото съзнание на гражданитѣ при всѣки случай. Такава трѣбва да бѣде главната задача и на всички демократически журнали.

Но сега нека видимъ двѣ нѣща, въ свръзка съ горното. Нека се попитаме, първо, дали се изисква отъ народа по-големо политическо съзнание при републиката, отколкото при конституционната монархия; и, второ, дали за дадено политическо съзнание на народа е безразличенъ начина, по който е прѣдвидено въ конституцията да упражнява своята воля и да запазва своитѣ правдини.

Ний ще отговоримъ на първото пита-

не на монархия политическо съзнание въ народа е достатъчно и при една република. И ето защо: конституционната монархия, каквато е нашата, напиримѣръ, почива сжщо тѣй върху принципа на народния суверенитетъ, както и републиката. Законодателната властъ е въ рѣцѣтѣ на народа чрѣзъ посрѣдството на парламента. Изпълнителната властъ е сжщо тѣй теоретично въ рѣцѣтѣ на народа макаръ да е повѣрена на короната; казваме, че е въ рѣцѣтѣ на народа, защото въ добрѣ уреденитѣ конституционни монархии, гдѣто теорията и практиката вървятъ хармонично, короната си избира министри само измежду болшинството въ парламента, така што парламента е фактическия разпоредителъ съ изпълнителната властъ, а короната само формалния. Тѣй сжщо, въ случай на конфликтъ между короната и парламента, народътъ има послѣдната дума чрѣзъ новитѣ избори и короната нѣма какъ да се не подчини на народната воля по легаленъ начинъ. Значи, въ конституционната монархия народниятъ суверенитетъ се толкова напълно проявява, колкото и въ републиката, само че по лакатушно, по-непослѣдователно. Разликата между тия двѣ управления на теория се състои, тѣй да кажемъ, въ формалноститѣ, а не въ сжщността. Ограничението, което се турга на народния суверенитетъ, чрѣзъ институтъ на наслѣдствени неприкосновени особи, е въ добрѣ уреденитѣ конституционни монархии само нагледъ такова, въ дѣйствителностъ не сжществува. И наистина какво ограничение е за народната воля, тая прерогатива на короната да си избира измежду парламентарното болшинство, щомъ това болшинство има силата всѣка минута да сваля министритѣ съ единъ вотъ на недо-вѣрие и щомъ при едно разпущане на парламента, народътъ има възможностъ и право да прати въ него пакъ такова болшинство за прокарване на волята му? Прочее, и въ конституционната монархия изпълнителната властъ е пакъ въ рѣцѣтѣ на народа, макаръ да е повѣрена ужъ подъ върховното рѣководство на короната. Въ добрѣ уреденитѣ конституционни монархии институтътъ на наслѣдственитѣ неприкосновени особи е докаранъ до излишно украшение, което се търпи само по традиция, по привичка, по страхъ отъ новото. Тоя институтъ е въ противорѣчие съ основния принципъ на народния суверенитетъ; това противорѣчие теоретичитѣ гледатъ да прикриятъ съ абсурдното: *царятъ царува, но не управлява*, което е равнозначуще съ това:

царятъ взема пари, само да се каже, че е царъ.

Щомъ е така работата, сжществуването на такъва безполезна институтъ произлиза само отъ непослѣдователностъ въ пълното прилагане принципа на народния суверенитетъ и не вниша сжщественно, а само формално ограничение на тоя суверенитетъ. Народъ, който има достатъчно политическо съзнание да упражнява правата си въ една конституционна монархия, може твърдѣ добрѣ да се управлява и републикански. Републиката не изисква нѣщо повече отъ туй, което изисква конституционната монархия: и тукъ, и тамъ свободата на изборитѣ, митингитѣ, сдружаванията и печата съставляватъ ядката на народнитѣ правдини; и тукъ, и тамъ фактическия господаръ на страната е народътъ чрѣзъ парламента. Ще ни се възрази, че въ републиката се изисква по-развито политическо съзнание именно при избирането на новъ прѣдсѣдател на републиката всѣки петъ или седемъ години, нѣщо което липсва при конституционнитѣ монархии; при всѣки изборъ ще се разиграватъ интриги, амбиции и партизански страсти, които ще разбутватъ вътрѣшното спокойствие на страната и ще заплашватъ бжджщето ѝ при едно недоразвито политическо съзнание на гражданитѣ. — На това ще отговоримъ, че е вѣрно само въ случай, ако изборътъ на прѣдсѣдателъ става чрѣзъ плебисцитъ; тамъ, дѣйствително, се изисква високо политическо развитие на народа. Но ако изборътъ се извършва, както въ Франция, отъ парламента (Сенатътъ и камарата събрани наедно), работата се извършва твърдѣ спокойно и правилно. Ако ли пъкъ се прѣмахне тая длъжностъ, която възбужда апетититѣ и амбицитѣ на властолюбцитѣ, и се замѣсти съ единъ държавенъ съвѣтъ, или пъкъ парламента изпълнява тая функция чрѣзъ една постоянна комисиия избираана отъ една сесия до друга, работата ще стане още по-лесна и ще се извършва безъ всѣкакви сътресения даже и за не твърдѣ развитъ политически народъ.

Ще продължимъ въ идущия брой.

Желѣзопѣтенъ клонъ до Сливенъ
(Продължение отъ бр. 47—48)

Както сж видѣли вече читателитѣ, въ смѣтката изложена въ миналия брой ний се стараме да избѣгваме всѣкакви съмнителни числа, като гледахме да туримъ само тия, които сж приблизително вѣрни и вѣроятни. Но трѣбва да се вземе прѣдъ видъ, че има много дреболии да се внасятъ и изнасятъ по желѣзницата, които

